

Rok 14 Numer 588 (42)
05 listopada 2009 r.

W tym numerze:

- ⇒ Z PIERWSZEJ WERSJI RAPORTU W SPRAWIE BUDŻETU WYNIKA, ŻE UE BĘDZIE CIAĆ WYDATKI WPR PO 2013 ROKU
- ⇒ BIOPALIWA NADAL SĄ UZALEŻNIONE OD WSPARCIA PAŃSTWA

NAJGORSZY KRYZYS W ROLNICTWIE OD 30. LAT

Według francuskiego ministra rolnictwa Bruno LeMaire'a francuskie rolnictwo stoi w obliczu najpoważniejszego kryzysu od 30. lat. W większości sektorów zaobserwowano gwałtowny spadek cen w ciągu 2009 r., co oznacza znaczące zmniejszenie dochodów rolników kolejny, drugi już rok z rzędu.

Wstępne szacunki wskazują, że średnie dochody francuskich rolników zmniejszą się o 10-20% w bieżącym roku. Już wcześniej, tj. w 2008 r., doszło do 20% spadku głównie – według relacji *Pleinchamp* – z powodu wzrostu cen środków produkcji rolnej w wyniku wyższych cen ropy naftowej.

Według prognoz Francuskiej Izby Rolniczej, dochody rolników zaangażowanych w produkcję mleczarską – po zwycze w 2008 r. – będą niższe o 26-40% w stosunku do poziomu z 2007 r.

Plantatorzy owoców i warzyw są w ciężkiej sytuacji ze względu na masowy import z krajów konkurujących z Francją, gdzie ceny są niższe. Nie są także w stanie eksportować swoich produktów z powodu trudności z uzyskaniem ubezpieczenia kredytu. W takiej sytuacji znaleźli się plantatorzy jabłek, którzy eksportują połowę swojej produkcji, ale ceny tych owoców gwałtownie się obniżyły ze względu na niesprzedane zapasy. Już w 2008 r. plantatorzy drzew owocowych doświadczyli 37% spadku dochodów.

Rolnicy produkujący wołowinę wpadli w pułapkę spadku cen i wzrostu kosztów z powodu epidemii choroby niebieskiego języka, która trwa już od trzech lat. Według prognoz źródeł branżowych, ich dochody obniżą się w 2009 r. o 45% do zaledwie 6 300 euro na producenta.

Tymczasem cena trzody chlewnej w przypadku producenta spadła do „bardzo krytycznego” poziomu około 1 euro/kg w porównaniu do ceny 1,15 euro/kg, stanowiącej próg opłacalności. Sektor ten ucierpiał z powodu obniżonej konsumpcji mięsa i trudności z eksportem.

W końcu też sektor uprawy winorośli, który w dalszym ciągu ma trudności po wcześniejszym spadku dochodów o od 22 do 35%, w zależności od rodzaj produktu. Szczególnie duży spadek wystąpił w Languedoc-Roussillon, największym regionie produkcji winorośli we Francji, spowodowany przez złe warunki pogodowe, spadek cen, mniejszą sprzedaż we Francji, której nie można było zrównoważyć eksportem, a także nacisk ze strony sektora sprzedaży detalicznej na coraz niższe ceny.

Przewidywana likwidacja gospodarstw mleczarskich

Tymczasem najnowsze badanie sektora mleczarskiego wykonane przez francuski Instytut Produkcji Zwierzęcej ('La France laitière 2015') przewiduje, że zniesienie kwot mlecznych przez UE w 2015 r. będzie skutkowało likwidacją dużej liczby gospodarstw. Jeżeli nie będzie

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

rekompensat dla rolników, to liczba gospodarstw mleczarskich we Francji spadnie z 90 000 do 30 000 lub 20 000 pomiędzy 2015 a 2035 r.

Będzie to miało poważny wpływ na największy region produkcji zwierzęcej we Francji, tj. Bretanię, gdzie według prognoz, liczba producentów zaangażowanych w produkcję towarową mleka ma spaść z 17 000 do zaledwie 6 000, przy czym przetrwają jedynie duże gospodarstwa rolne. Prawdopodobnie doprowadzi to również do stopniowej rezygnacji z pasz na bazie trawy na rzecz tych na bazie kukurydzy w miarę intensyfikacji metod produkcji.

Źródło: Agra Europe Weekly z 30 października 2009 r. "Worst agricultural crisis for 30 years"

BIOPALIWA NADAL SĄ UZALEŻNIONE OD WSPARCIA PAŃSTWA

Według niektórych prelegentów, biorących udział w konferencji Agra Inforama na temat biopaliw 1. i 2. generacji oraz rynków produktów rolnych, biopaliwa wymagają wsparcia politycznego, aby mogły konkurować z innymi mocno subsydiowanymi branżami.

Sektor biopaliw był krytykowany przez przedstawicieli FAO (Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa) oraz przemysłu żywnościowego, którzy podkreślali, że biopaliwa przyczyniły się do wzrostu cen w latach 2007-2008 oraz że branża ta jest uzależniona od politycznego poparcia i subsydiów.

Jednak przedstawiciele tej branży oraz urzędnicy Komisji Europejskiej bronili potrzeby wsparcia [branży biopaliw] w wysoce regulowanym sektorze [rolnym] w celu zapewnienia jej trwałości. Przedstawiciele branży biopaliw uważali także, że stała się ona kozłem ofiarnym, by odciągnąć uwagę od istniejących problemów w łańcuchu dostaw żywności.

Podczas brukselskiej konferencji uczestnicy wnieśli ponownie debatę: „żywność przeciw paliwom”, która zaogniła się od czasu, gdy produkcja biopaliw na skalę przemysłową odgrywa znaczącą rolę na rynku upraw. Debatę zaostrzyła się od czasu przyjęcia w grudniu ubiegłego roku dyrektywy dotyczącej energii odnawialnej, która wytyczyła cel, aby do 2020 roku 10% paliw stosowanych w środkach transportu pochodziło ze źródeł odnawialnych.

„Zakurzone” wzrosty cen

Uczestnicy uzgodnili, że biopaliwa odpowiadają w 30% za wzrosty cen żywności w latach 2007-2008, co sugerował Merrit Cluff, starszy ekonomista FAO.

Cluff przyznał, że nie można przypisać niepowodzeń polityki żywnościowej całkowicie biopaliwom, wyjaśniając, że świat zboczył z drogi w kierunku spełnienia celów rozwojowych, zakładających wyżywienie ludności, już przed boomem biopaliwowym.

Hilkka Summa, dyrektor wydziału w DG (Dyrekcji Generalnej) ds. Rolnictwa, dodała, że „nazbyt uproszczone” jest twierdzenie, iż biopaliwa powodują wzrost cen żywności. Przypomniała, że uprawy wykorzystywane do produkcji biopaliw nadal stanowią niewielką część ogólnej produkcji zbóż UE.

Rob Vierhout, sekretarz generalny Europejskiego Stowarzyszenia Producentów Bioetanolu (eBIO), przyznał, że biopaliwa były jednym z nowych elementów wzrostu cen w 2008 r. (w porównaniu do wzrostu cen na początku lat 70.), lecz wskazał na zmieniające się zwyczaje żywieniowe w Chinach i Indiach jako główną siłę napędową tego wzrostu. Oświadczył, że ceny pszenicy spadły w

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

ubiegłym roku pomimo zwiększenia produkcji biopaliw o 31%, wyrażając wątpliwości co do równoległych trendów w żywności i biopaliwach, przedstawianych przez inne osoby.

W opinii przedstawiciela eBIO, opozycja żywność – paliwa jest „sfabrykowana”. - Możemy zaspokoić nowy popyt na żywność, ale czy chcemy za to płacić? – postawił pytanie.

Zapasy interwencyjne

Ogólnoświatowe dyskusje dotyczące zapasów interwencyjnych żywności wysunęły się na pierwszy plan w obliczu wzrostów cen w 2008 r. Temat ten był poruszany w odniesieniu do polityki UE.

Prelegenci byli podzieleni co do tego, czy branża biopaliwowa przyczyniła się do gruntownej zmiany w zapasach interwencyjnych, które poprzednio przyczyniały się do zapobiegania brakom żywnościowym i wzrostom cen.

Vierhout wyjaśnił, że problemy logistyczne (wilgoć, koszty transportu) powodowały, iż zapasy interwencyjne były wykorzystywane na biopaliwa jedynie w minimalnym stopniu pomimo zachęt ze strony Brukseli, aby branża [biopaliwowa] przejmowała nadmierne zapasy.

Omawianie kwestii subwencji

Krytycy biopaliw wskazywali, że poparcie polityczne dla branży [biopaliwowej] było głównym źródłem zniekształceń na rynku roślin uprawnych i cen żywności, ale prelegenci przemawiający podczas tej konferencji przestrzegali przed postrzeganiem tej branży w oderwaniu od innych.

Ewolucja Deurwaarder z DG ds. Transportu i Energii w Komisji przyznał, że biopaliwa wymagają wsparcia politycznego i finansowego tak jak inne źródła energii odnawialnej.

Jednakże globalne oddziaływanie polityki UE było umiarkowane dzięki „ostrożnemu” i „zrównoważonemu” podejściu, które „kieruje podaż i produkcję na najbardziej korzystne ścieżki produkcji”, dodał Summa.

Tymczasem Vierhout zwrócił uwagę na kwotę wsparcia udzielanego głównemu konkurentowi biopaliw – produkcji ropy naftowej, wskazując, że subwencje i wsparcie rozszerzają się na wszystkie sektory gospodarki, w tym na banki w trakcie obecnego kryzysu finansowego.

Jednak Cluff odparł atak, argumentując, że jedna „zła polityka” nie może być uzasadnieniem dla drugiej i powtórzył, że branża biopaliwowa jest uzależniona od ogromnego wsparcia politycznego. FAO uważa, że światowa produkcja i zużycie bioetanolu spadłoby o niemal 15%, jeżeli zrezygnowano by z „polityki w zakresie bioetanolu zniekształcającej handel”.

Stwierdził, że w zamian potrzebna jest „zdrowa” polityka, zachęcająca kraje, aby brały udział w dyskusji i współpracowały w bardziej owocny sposób niż w przeszłości nad połączeniem kwestii żywności, energii i środowiska naturalnego. Dodał, że nie podjęto dostatecznych działań w następstwie nadzwyczajnego „szczytu żywnościowego”, który się odbył latem 2008 roku.

Podaż podąża za popytem?

Wyjaśniono, że pomimo wyraźnej nierównowagi pomiędzy podażą a popytem w trakcie ostatniego kryzysu związanego z cenami żywności, trendy długoterminowe wydają się bardziej zrównoważone.

Prelegenci kładli nacisk na kierunek, w jakim przesuwają się podaż, aby zaspokoić popyt, podkreślając, że produkcji roślinnej nie można porównywać do tortu o ściśle określonej wielkości, w którym biopaliwa stanowią coraz większy kawałek. Cluff wyjaśnił, że wykorzystywanie zbóż

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

paszowych na biopaliwa jest największym źródłem wzrostu w rolnictwie od 50. lat, podkreślając znaczenie nowych rynków zbytu dla podejmowania decyzji odnośnie upraw.

W perspektywie średnioterminowej wykorzystanie zbóż paszowych na biopaliwa będzie nadal rosło, lecz w wolniejszym tempie. Zgodnie z danymi liczbowymi FAO, wzrost popytu na pasze przewyższy wzrost popytu ze strony przemysłu począwszy od 2011 roku, co sugeruje, że występujące ostatnio tendencje będą się równoważyć.

Przedstawiciele branży rolnej wskazali, że biopaliwa przyczyniły się bezpośrednio do pozytywnego wzrostu dochodów, stwarzając alternatywę opłacalnej produkcji lub pośrednio (w UE, jak i poza nią), ciągnąc w górę ogólne ceny żywności i pasz.

Niemniej jednak inni prelegenci podkreślali znaczenie innych czynników zagrażających podaży żywności – w nadchodzących latach nie będzie można zagwarantować dobrych zbiorów i silnej reakcji ze strony producentów rolnych na zmiany cen.

Nawoływanie do „pułapu” dla biopaliw

Willem-Jan Laan, dyrektor ds. globalnych stosunków zagranicznych angielsko-holenderskiego giganta produkcji żywności Unilever, ostrzegł, że niewątpliwie biopaliwa powodują wzrost cen i pogarszają sytuację pod względem głodu, także w wyniku pośredniego wpływu na uprawy, które nie są szeroko wykorzystywane na biopaliwa (np. pszenica).

Zastanawiał się, w którym momencie boom na biopaliwa się skończy, zadając pytanie, czy zostaną podjęte jakiegokolwiek działania, aby zapobiec rosnącemu wykorzystaniu rzepaku w UE i kukurydzy w USA na biopaliwa.

Inni uczestnicy konferencji odrzucili pomysł ustanowienia pułapu dla biopaliw, wyjaśniając, że nawet produkcja amerykańskiej kukurydzy na cele biopaliwowe – doświadczająca największej ekspansji w ciągu ostatnich lat – stabilizuje się obecnie na poziomie około 30% całkowitej produkcji kukurydzy w tym kraju.

Vierhout oświadczył, że przemysł żywnościowy chce zdyskredytować biopaliwa z powodu niepokoju o swoją marżę zysku. Wyjaśnił on, że wykorzystywanie roślin, które stanowią 3% produkcji zbożowej UE, na biopaliwa jest uzasadnionym równoległym użytkowaniem upraw, ostrzegając, że emisje w transporcie wymknęły się spod kontroli i można je obecnie ograniczać jedynie poprzez stosowanie paliw alternatywnych.

Minimalna cena dla żywności?

Uczestnicy zgodzili się, że zmienne ceny energii spowodowały efekt domina dla cen żywności, lecz ich opinie różniły się co do rozwoju tej relacji w przyszłości.

Prelegenci zadawali pytania, czy biopaliwa doprowadzą ostatecznie do ustalenia ceny minimalnej dla żywności. Cluff wyjaśnił, że byłaby to zarówno szansa, jak i zagrożenie, ponieważ wzmacniając rolę sygnałów cenowych w ukierunkowywaniu produkcji. Niemniej jednak ostrzegł, że jesteśmy „niedaleko” sytuacji, w której ceny energii – w najbardziej bezpośredni sposób poprzez biopaliwa – będą wyznaczać wartość progową dla cen żywności.

Źródło: Agra Europe Weekly z 16 października 2009 r. *“Biofuels still dependent on state support”*

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione